

Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола
Відділення дизайну

*Циклова комісія дисциплін дизайну
середовища та моделювання одягу*

План-конспект заняття

на тему:

**«Обробка оздоблюючих деталей та
способи їх з'єднання з основними »**



Підготувала викладач:
Оксана СЕНЮК

Тернопіль 2025

Тема: Обробка оздоблюючих деталей та способи їх з'єднання з основними.

Мета заняття:

Вивчити види та методи обробки оздоблюючих деталей легкого жіночого та дитячого одягу, способи їх з'єднання з основними деталями виробів. Набути навиків складання технологічної послідовності обробки вузлів з використанням сучасного обладнання.

Розвивати навички самостійної діяльності, групової роботи, вміння публічних виступів. Розвивати критичне та творче мислення, формувати професійні навички.

Поняття та терміни: аплікація, вишивка, емблема, шнур, бейка, тасьма, бахрома, плісе, гофре, волани, рюші, шлярки, буфи, жабо, кокілье.

Методи і прийоми навчання: словесні, наочні, практичні, мультимедійні засоби навчання.

Тип заняття: Комбінований - повідомлення та засвоєння нових знань, застосування знань і формування фахових компетенцій.

Форма заняття: міні-лекція поєднана з практичною роботою.

Інструменти та обладнання: мультимедійний проектор, екран, опорні конспекти, демонстраційні слайдові презентації з теми, ПК, взірці.

Міжпредметні зв'язки: матеріалознавство, устаткування для виготовлення швейних виробів, практикум з технології швейних виробів.

Розвиток компетентностей: володіння державною мовою; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність до креативності та системного мислення.

Форми роботи: індивідуальна і групова робота, проектна діяльність, перегляд та аналіз відеоматеріалів.

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності:

- студенти повинні розпізнавати види оздоблюючих деталей, які використовують при виготовленні легкого жіночого та дитячого одягу;
- знати методи технологічної обробки вільного краю оздоблюючих деталей;
- вміти підібрати способи з'єднання оздоблюючих деталей з основними деталями виробів;
- вміти зарисовувати збірні схеми вузлів;
- складати технологічну послідовність обробки вузла в табличній формі.

Література:

1. Пашкевич К., Лю Ц. Монографія. Декоративне оздоблення в дизайні одягу ХХ-ХХІ століття: Київ 2023 – 200 с.
2. Колосніченко М.В., Пашкевич К.Л. Мода і одяг. Основи проектування та виробництва одягу: навч. посіб. Київ: ПП НВЦ «Профі», 2018 – 238с.
3. Методи обробки швейних виробів. (Г.Г. Білоусова, М.В. Колосніченко, Л.О. Масловська, А.В. Курганський.): Навч. посібник. – К.; МВЦ «Медінформ», 2007. – 292 с
4. М.В. Головніна, В.М. Михайлець, В.М. Ямпольська. Сучасне оздоблення одягу. – Київ: Техніка, 1977. – 152 с.

5. Н.В.Батраченко, В.П.Головінов, Н.М.Каменєва. Технологія виготовлення жіночого одягу: Підручник для учнів проф.-техн.навч.закладів. – К.: Вікторія, 2000.- 512 с.

ХІД ЗАНЯТТЯ

I. Організаційний етап:

- привітання;
- перевірка присутності студентів;
- перевірка готовності студентів до заняття.

Демонстрація дорожньої карти

- 1 етап. Зв'язок з попередньою темою
- 2 етап. Перегляд проектних робіт студентів
- 3 етап. Опрацювання нового матеріалу
- 4 етап. Підведення підсумків. Рефлексія. Домашнє завдання.

II. Актуалізація й корекція опорних знань (у формі фронтальної бесіди)

2.1. Метод експрес-опитування

- Які шви застосовують для обробки виточок?
- Скількома лініями позначають виточки, які оброблені всередині деталі?
- Назвіть операції волого-теплової обробки виточки.
- Які шви застосовують для обробки підрізів?
- Яке обладнання використовують при обробці підрізів?
- Назвіть операції волого-теплової обробки підрізів.

III. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.

Мода завжди спирається на традиції минулого: в крої одягу, в декоративних деталях, які його прикрашають, в образних засобах і прийомах художнього вираження. В різні часи для прикрашання одягу застосовували різні види декоративного оздоблення: вишивку нитками, перлами, пастками, намистинами, пір'ям, аплікацію, плетіння мереживом, оздоблення рюшами, воланами, фарбування тканини та готового виробу, набійка, техніки розпису тканини, художнє ткацтво, печворк та інше. Розмаїття існуючих видів оздоблення вимагає їхньої класифікації та систематизації.

Компетентні знання, отримані при вивченні теоретичних основ асортименту оздоблення, яке використовують при виготовленні сучасного жіночого, чоловічого і дитячого одягу з різних матеріалів, дають можливість майбутньому фахівцю використовувати їх в своїй практичній діяльності.

IV. Оголошення теми та очікуваних результатів навчання

Студенти записують в зошит тему заняття.

Акцентовано увагу студентів на очікувані результати навчання, які продемонстровано на слайді:

- знати види оздоблення, які використовуються при виготовленні легкого жіночого та дитячого одягу;
- знати методи обробки технологічної обробки вільного краю оздоблюючих деталей;
- знати способи з'єднання оздоблюючих деталей з основними деталями виробів;

- вміти зарисовувати збірні схеми вузлів;
- вміти складати технологічну послідовність обробки (ТПО) вузла в табличній формі.

V. Теоретичні відомості.

План вивчення теми

1. Класифікація оздоблення:
 - плоске оздоблення;
 - об'ємне оздоблення;
 - додаткові аксесуари.
2. Види плоского оздоблення одягу.
3. Види об'ємного оздоблення одягу.
4. Додаткові деталі для оздоблення одягу.

VI. Теоретичні відомості.

Оздоблення одягу – один з декоративних елементів композиції одягу, який залежить від виду одягу, обумовлений призначенням виробу, сезоном використання, модними тенденціями. Оздоблення має доповнювати, прикрашати виріб. В історії костюма були періоди, коли оздоблення було головною частиною композиції одягу, а лінії костюма лише елементом, фоном.

Оздоблення – це спосіб декорування чи доповнення одягу, яке визначає призначення одягу та його характер.

Оздоблення збагачує художньо-образний задум костюма, залежить від сучасного напрямку моди і самостійного призначення зазвичай. Одні види оздоблень одночасно мають декоративне і конструктивне значення, інші – декоративне і утилітарне.

Оздоблення може бути постійним (вишивка, мережка, кант, аплікація, гудзики тощо) і знімним (вставки, коміри, манжети, пояс, банти , квіти тощо). При знімному оздобленні один і той же костюм може мати різне призначення.

Асортимент оздоблення, яке використовують при виготовленні сучасного жіночого, чоловічого та дитячого одягу з різних матеріалів, досить різноманітний. Для оздоблення одягу використовують як традиційні, давно відомі види, так і нові, нетрадиційні, пов'язані з властивостями конкретних матеріалів і з появою нових технологій виготовлення оздоблення.

Види оздоблення за способом виготовлення можна поділити на три групи:

- ✓ плоске оздоблення;
- ✓ об'ємне оздоблення;
- ✓ додаткові аксесуари.

Плоске оздоблення виконується безпосередньо на поверхні деталей виробу, при цьому просторова форма матеріалу не змінюється. До плоского оздоблення одягу належать:

- оздоблювальні строчки, які підкреслюють і роблять більш помітними конструктивні лінії, шви, краї деталей;
- оздоблення тасьмою, шнуром, сутажем, бахромою, бейкою тощо, які використовують для країв деталей;

- вишивка ручна і машинна, яку виконують нитками, бісером, стеклярусом, перлинами, пайєтками тощо;
- аплікація, виконана різними способами з різних матеріалів;
- оздоблення металевою, пластмасовою, дерев'яною та іншою фурнітурою (гудзиками, пряжками, блочками, застібною блискавкою, гачками, кнопками тощо);
- комбінування різних матеріалів, поєднання тканин однієї фактури різних кольорів; тканин різних фактур одного кольору тощо.

Об'ємне оздоблення забезпечує об'ємну форму виробу і окремих його деталей за рахунок зміни просторового розташування матеріалів.

Об'ємне оздоблення поділяють:

- ✓ на рухоме оздоблення, яке передбачає певну свободу зміни початкової форми. Це драпіровки, складки, волани, зборки, шлярки, плісе, гофре тощо;
- ✓ на нерухоме оздоблення, при якому об'ємна форма не змінюється і зазвичай закріплена за допомогою ниток, прокладок, клею. Це буфи, заціпи, декоративне вистьобування (квілт) тощо.

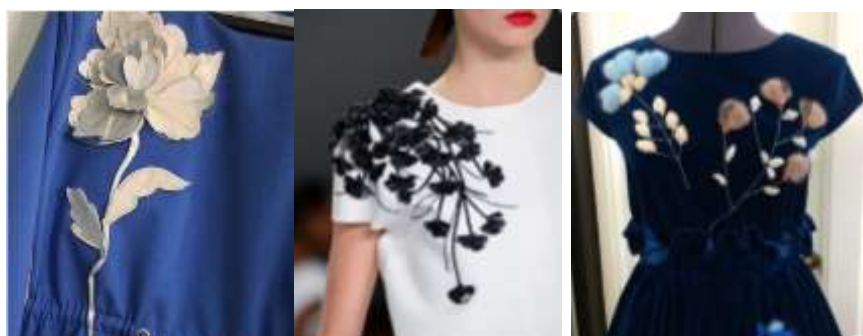
Додаткові аксесуари одягу – це знімні оздоблювальні деталі: шарфи, краватки, квіти, кокілье, жабо, коміри, манжети, пояси тощо.

Види плоского оздоблення одягу:

Аплікація (від латинського наклеювання, прикладання) – спосіб створення художніх зображень, орнаментів шляхом наклеювання, нашивання на тканину, трикотажне полотно, шкіру, замшу, який буде виділятися на фоні основного. Зображення, створене таким способом, широко застосовують для прикрашання одягу, особливо дитячого.

Знімною аплікацією називають закінчене зображення – емблему або нашивку, якими оздоблюють одяг. У сучасному дизайні широко використовують нові види матеріалів – целулоїд, пластмасу, синтетичні матеріали – та способи з'єднання деталей аплікації (приклеювання, зварювання, пресування).

Різновидом аплікації є пачворк. Пачворк, печворк (від англ. patch – кусок, work – робота) – вид рукоділля, шиття з клаптиків тканини, кусочків шкіри.



Вишивка – вид декоративного оформлення текстильних виробів, при якому рисунок візерунка наносять на тканину за допомогою кольорових, золотих і срібних ниток, бісеру, стеклярусу, намистин тощо.

Виникнення вишивки пов'язане з появою стібка на одязі зі шкір тварин. Шкури зшивали кольоровими волокнами чи смужками шкіри, що утворювали елементарний візерунок. Вишивка – це вид декоративно-прикладного мистецтва, в якому візерунок і зображення виконують вручну чи за допомогою вишивальної машини на різних тканинах лляними, бавовняними, вовняними, шовковими нитками, а також бісером, перлами, коштовними камінням, монетами. Якість вишивки залежить від структури поверхні, властивостей матеріалу, переплетення, гри фарб, майстерності виконання. Є багато різновидів вишивки, основними з них є ришельє, сетдильба, хедебо, хардангер, толедська.

Вишивка ришельє – вишивка білими нитками на білій тканині полотняного переплетення.

Вишивка хедебо – вишивка на білій лляній тканині лляними нитками чи нитками для вишивання. Вишивка хедебо характерна тим, що вирізані з тканини частини візерунка, зазвичай кола, трикутники, чотирикутники та інші прості фігури, обшивають по краях петельним швом, а отримані отвори заповнюють простими стібками: хрестиком, гладдю тощо.

Вишивка толедська – мережка, виконана у двох напрямках.

Вишивка біла – вишивка, яку виконують білими нитками. Це найбільш давній вид вишивки, який вважається праобразом мереживоплетіння.

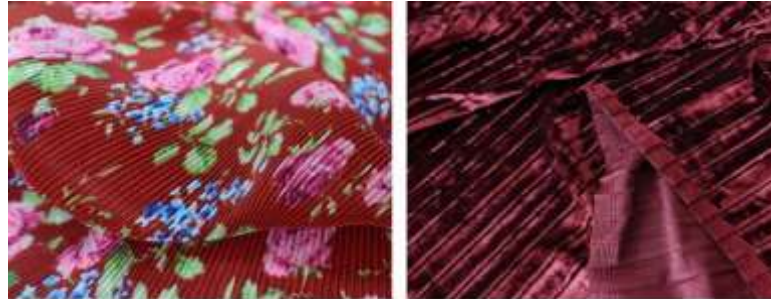


Види об'ємного оздоблення одягу. До оздоблення, яке забезпечує об'ємну форму деталей швейних виробів належать драпіровки, складки, защіпи, волани, шлярки, рюші тощо.

Драпіровка – вільнолежачі чи спадаючі складки різного характеру з подальшим їх закріпленням. Драпіровку зазвичай виконують на тонких еластичних тканинах крепового переплетення з шовку і вовни. Для одержання плавних гнучких ліній тканину краще кроїти у косому напрямку.

Складки – тканина із загинами різного напрямку та величини. Складки збагачують форму виробу, забезпечують вільність руху. Складки застосовують для оздоблення суконь, блузок, спідниць для жінок і дівчат.

Плісе – дрібні незастрочені припрасовані паралельні складки на тканині, отримані шляхом спеціальної термічної обробки, часто з використанням хімічних речовин і спеціальних шаблонів. Плісе виконують переважно на легких тканинах – атласі, шифоні, маркізеті, крепдешині, за допомогою спеціальної машини. Використовують плісирування для оздоблення святкового і повсякденного одягу.



Гофре

Пліссе

Гофре – це дрібні, поставлені на ребро складки на тканині, які утворюють на матеріалі суцільну ребристу поверхню. Їх отримують шляхом спеціальної термічної обробки з використанням спеціальних шаблонів.

Гофре – це плісе, у якому складки і загини рівні між собою.

Складки плісе і гофре тривалий час зберігають форму, витримують багаторазове прання, не змінюючи форми.

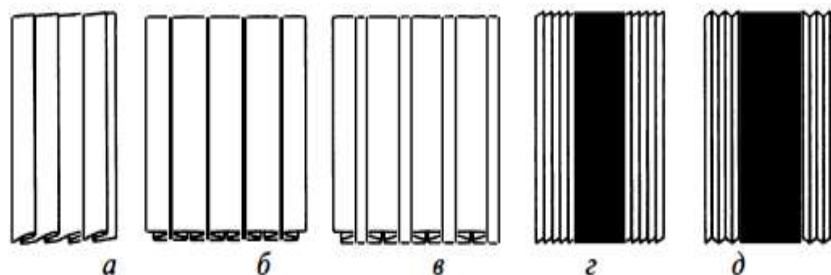


Рис. 3.20. Види складок:

а – однібічні; *б* – зустрічні; *в* – бантові; *г* – плісе; *д* – гофре

У швейній промисловості найбільш розповсюджені об’ємні оздоблюючі деталі – це оборки (шлярки), волани, рюші.

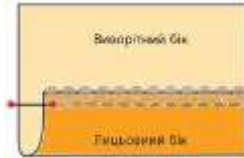
Шлярка – деталь швейного виробу у вигляді косої чи поперечної смужки матеріалу, зібраної з одного боку в зборку або складки та з’єднана призібраним краєм з виробом. Шлярки часто використовують для оздоблення вирізу горловини, низу рукавів, виробів жіночого та дитячого одягу: блузок, суконь, спідниць, сарафанів.

Оборку викроюють під кутом 45* до нитки основи, рідше – в поперечному або поздовжньому напрямках. Ширина оборки залежить від моделі та може коливатись від 1,5 до 30 см. Довжина оборки повинна бути 1,5 – 2 рази більшою за лінію чи зріз, з яким вона буде з’єднуватись. Оборка може складатися з кількох частин, зшитих між собою швами шириною 0,7 см, які запрасовують або розпрасовують.

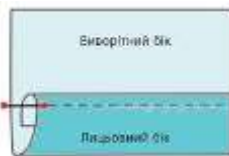


Методи обробки відлітного краю оздоблюючих деталей.

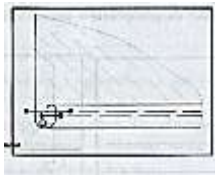
- Швом в підгин з відкритим обметаним зрізом



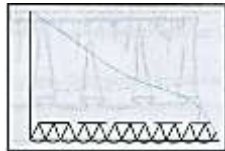
- Швом в підгин з закритим зрізом



- Швом в підгин з закритим зрізом з використанням жилки



- Окантувальним швом

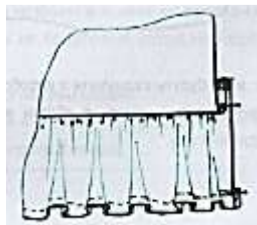


Вузьким краєобметувальним швом.

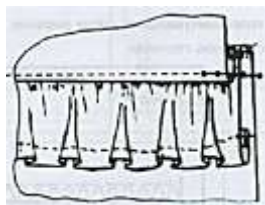
Якщо при обметуванні зрізу використовувати нитки контрастного кольору, то шов стане додатковим оздобленням.

Оборку в залежності від моделі можна :

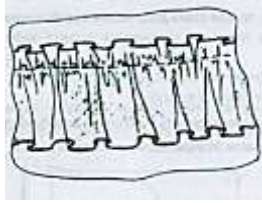
- ✚ пришити до основної деталі;



- ✚ вшити між деталями;



✚ настрочити на основну деталь.

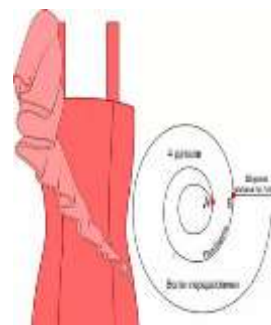
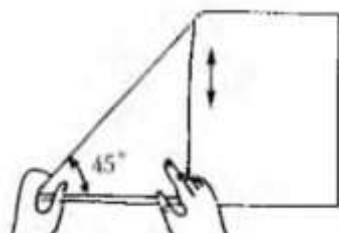
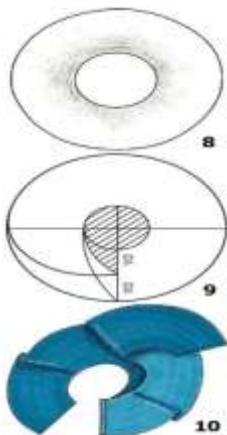


Одночасно до виробу можна пришити декілька шарів оборок, при цьому вони можуть бути викроєні з різних матеріалів, різної фактури для створення різноманітних ефектів. При цьому нижня оборка може бути перекрита верхньою або знаходитися від неї на певній відстані. Це все залежить від модельних особливостей виробу.

Волан (фр.літати) – деталь швейного виробу для його оздоблення у вигляді широкої смужки матеріалу, з'єднаної з виробом краєм одного з повздовжніх боків, конструкція якої забезпечує утворення хвилястого краю (ДСТУ 2023-91). Волан викроюють по дузі, по колу чи спіралі. Лінія пришивання волана – вигнута, лінія зовнішнього краю волана – випукла. Чим більше лінія дуги наближається до кола, тим більше фалд отримує утворена деталь. Довжина деталі волана по внутрішній лінії має бути рівною довжині лінії її пришивання. Ширина волана вибирається відповідно до моделі. Волан, який викроюється по колу, до центру деталі – звужується. Їх використовують для оздоблення святкового одягу з шовкових тканин.

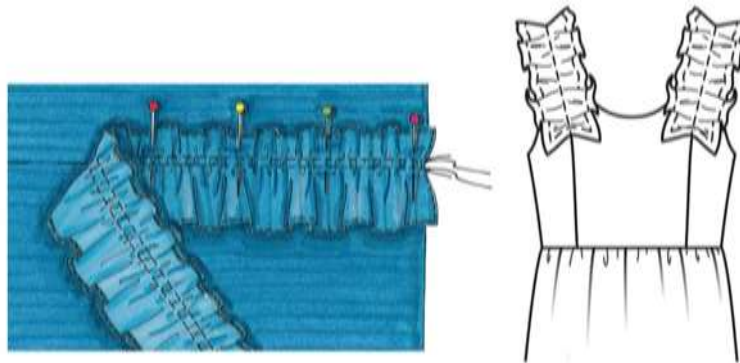
З'єднують волани з основними деталями аналогічно оборкам, пришиваємо, настрочуємо, вшиваємо.

Вперше волани з'явилися в якості декору одягу у XV ст. і виготовлялись найчастіше одного кольору з основною тканиною виробу. Фахівці з історії моди ХХ ст., якщо мова заходить про волани, згадують відомих кут'юре Кристобая Баленсіага та Юбера Де Живанши. Перший часто використовував ці елементи в своїх розкішних моделях, а фірмовим знаком Будинку моди Givenchy стала блуза «Беттіна» з пишними біло-чорними воланами на рукавах. Вироби з воланами то зникають, то знову з'являються в моді, що зумовлено пануванням певного стилю в одязі в різні періоди моди.

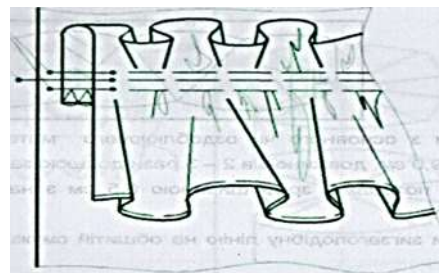


Рюш – деталь швейного виробу у вигляді смужки тканини, з обробленими двома поздовжніми зрізами та утвореними зборками або складками посередині, призначена для декоративного оформлення одягу.

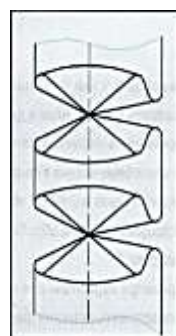
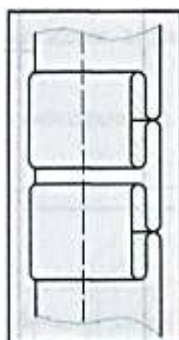
Рюші розкроюють по поздовжній нитці або під кутом 45° до основи. Рюш відрізняється від оборки та волана тим, що в ньому обробляють не один, а два поздовжні зрізи. Для обробки рюша, який буде прибираватися посередині, використовують смужку тканини шириною 3,5 – 6 см і в 2 рази довшою від лінії його пришивання. Для обробки рюша в складки смужку розкроюють по нитці піткання. При цьому ширина смужки у 4,0-7,0 см, а довжина – в 3 рази довша від лінії пришивання рюша.



Обробка простого рюша



Обробка фасонного рюша



Розроблено узагальнену систематизацію об'ємного оздоблення одягу, вивчено сучасні види оздоблення.

Для оздоблення одягу використовують як традиційні, давно відомі види декору, так і нові, нетрадиційні, пов'язані з властивостями конкретних матеріалів і з появою нових технологій виготовлення оздоблення. Кожного дня виникають нові види оздоблення, матеріали, технології

VII. Практична робота

Порядок виконання практичної роботи:

- + Ознайомлення з видами оздоблюючих деталей швейних виробів.
- + Вивчення методів обробки відлітного краю оздоблюючих деталей.
- + Вивчення способів з'єднання оздоблюючих деталей з основними.
- + Згідно із завданням, запропонованим викладачем:
- + зарисувати ескіз поясного або плечового виробу легкого асортименту з використанням однієї з оздоблюючих деталей;
- + скласти специфікацію деталей крою вузла з оздоблюючою деталлю (Таблиця 1);

№п\п	Назва деталі	Кількість деталей	Використовуваний матеріал
1.	Пілочка	2	(Наприклад) Шовк
2.	Спинка	1	
3.	Рукав	2	
4.	Волян(рюш)	2	

- + розробити ТПО вузла (Таблиця 2)

№п\п	Назва технологічно-неподільної операції	Вид роботи	Графічне зображення ТУ на виконання	Марка обладнання, Пристосування, і Інструменти.
1.				

VIII. Підведення підсумків заняття. Рефлексія.

- ❖ Дайте визначення поняття оздоблення.
- ❖ Яке призначення має оздоблення у сучасному одязі?
- ❖ Які види оздоблення сучасного одягу вам відомі?
- ❖ Що таке шлярка та її призначення?
- ❖ Як обробити відлітний зріз шлярки?
- ❖ Чим відрізняється волян від шлярки?
- ❖ Що таке рюш?
- ❖ Які види обладнання та пристосування можна використовувати для обробки об'ємних оздоблюючих деталей?

IX. Домашнє завдання

Підготувати специфікацію деталей крою та технологічну послідовність обробки вузла в табличній формі, згідно із індивідуальним завданням